

LJUBAV, ZNATIŽELJA, PROZAK I SUMNJE

LUSIJA EČEVARIJA

Preveo sa španskog

Dalibor Soldatić

■ Laguna ■

Naslov originala

Lucía Etxebarria

AMOR, CURIOSIDAD, PROZAC Y DUDAS

Copyright © 1997, Lucía Etxebarria

Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mome ocu
Hoseu Ignasiju Ečevariji*

*Svemoćni Gospod ih uništi
rukom jedne žene.
Jer ne oboriše im vođu
mladi ratnici,
niti ga raniše Titanovi sinovi,
niti ga pobediše gordi divovi.
Već to beše Judita, Merarijeva kći,
koja ga skameni lepotom lica svoga.
Skinula je odore udovice
iz ljubavi prema zatočenim Izraelcima.
Namazala je lice mirisima,
odenula lan da ga zavede,
stavila mitru na kose.
Njene sandale obužeše mu oči,
lepota njena zarobi dušu,
a krivi mač poseče mu vrat.*

Judita, 16, 7–11

Imaćeš mnoge strasti, rekla mi je moja zvezdana karta. Okri-
lje intenzivnih i prolaznih ljubavi. Brojanica imena ispre-
pletanih poljupcima. Neki od njih trezvjeni, neki od njih
nežni. Viši ili niži, smeđi ili crnokosi, ima ih svih vrsta. I sve
ih određuje zajednička stvar: muškost koja im se nemirno
meškolji među nogama.

Neke stupaju snažno, visoke su, ponosne. Čvrste su i upor-
ne, uspravne kao jarboli. Moćne i mudre, sigurne u sebe,
dobro promišljene, zrele, odlučne, idu na to da sve osvoje.
Uđu, zagospodare i na kraju, na svom prostoru, dobro učvr-
šćene i uklopljene, znaju da je to njihovo mesto, spoznaju
svoju ulogu. Ulaze, izlaze, uzbuđuju se, ubrzavaju, svesne svog
carstva. Carstva za jednu noć, kraljevine jednog poljupca.

Ima drugih, sitnih, nemirnih i nestašnih... Buntovne,
znatiželjne, nikad im ne nedostaje prostora da se igraju, da
istražuju i izgube se. Nežni istraživači, ponekad ti pobegnu,
klizave zmije, kao što to pokušava sapun u kadi. Iznenadene
klize po mokrim butinama i vraćaju se penjući se, pomam-
ne i nestrpljive, okretno poskakujući u vlažno i toplo sklo-
nište za koje znaju da ih čeka. Ribice koje skaču po tvojoj

unutrašnjoj struji, srećne i navlažene. Nije im mnogo stalo ni kako ni kuda. Mlade su duhom. Jedva da same sebe ozbiljno uvažavaju.

Moći ćeš mnogo da ih voliš, a nikada da ih poseduješ. Moći će da te vole još više, a nikada te neće posedovati. Gorde i nasmejane, prolazne, eksplozivne, ne ostaviše za sobom ni brazde ni traga. Jedva sećanje, nesigurno i željeno, na srećne časove, jedine vredne, stvarno proživljene.

Bilo je to prvo tucanje u mesec dana, prvo posle katastrofe. Osećala sam se usamljenom, očajnički usamljenom, gladna ljubavi, žudela sam za maženjem i milovanjem, s pohlepnom i životinjskom žudnjom pirane. Zvuči li tako čudno? Svima su nam povremeno potrebni zagrljaji. Nisam očekivala mnogo, istina je, ali nisam bila spremna ni na takvo razočaranje.

Kao prvo, bio mu je mali. Šta podrazumevam pod tim *mali*? Ne znam... Dvanaest centimetara? Nešto sićušno, u svakom slučaju. Bila je to tako smešna pojava – njegova alatka, hoću da kažem – da sam bila na ivici da mu predložim da me uzme pozadi, znajući da me neće boleti. Kako bi me moglo boleti nešto tako sitno? Ali, naravno, nije dolazilo u obzir predložiti nešto takvo nekome koga si upravo upoznala u baru. Sve u svemu, obavili smo to na tradicionalan način, smotani i slinavi kao jegulje. Karlice su nam se uvek iznova sudarale, a ja sam ga osećala kako dahće na meni, marljivi planinar koji se uzalud trudi da stigne do vrha; ali taj mikroud jedno se trljao o moje butine, uvek iznova kližući među mojim usminama, i svaki novi udar nije bio ništa do

još jedan uzaludan pokušaj da se uvuče u bezdan čija ga je dubina prevazilazila po dimenzijama i apetitu.

A povrh svega tip nikako da svrši. Stenjala sam i pravila se da sam oduševljena, s uzaludnom nadom da će svršiti iz empatije,* da će moje odglumljeno uzbuđenje aktivirati njegovu stvarno... ma kakvi. Proveo je sate, ili se meni činilo da su sati, pipkajući i žvalaveći me, lakirajući me slojevima nezgrapnih poljubaca i pljuvačke, grebući mi lice bradom od tri dana, oštrom kao šmirgla sedmica, a ja u međuvremenu razmišljam kako moram da spavam, da treba da spavam šest ili sedam sati, makar jedne noći, jer već sam čitavu nedelju provela u ritmu od četiri sata sna dnevno. Menjala sam položaje i pokušala sve svoje trikove; ali ni tako nije svršavao. Tako da mi na kraju nije preostalo ništa do da ga pitam da se nešto nije desilo, i rekao mi je da nije, da više voli da učini da potraje negoli da svrši. I ne znam da li je to bila istina ili je postojalo stvarnije objašnjenje za koje se nije osećao sposobnim da mi ga dâ, na primer, da mu se ne dopadam dovoljno, ili da je popodne proveo ubijajući se od drkanja u kupatilu, ne znam. I nemojte misliti da sam bezosećajna kurva; uložila sam veliki trud da budem privlačna i da ne dam do znanja da je posredi nesrećan neuspeh, očigledan slučaj fizičke i hemijske neusaglašenosti, jedno od najgorih iskustava u moje dvadeset četiri godine. A da i ne govorimo o griži savesti i strahu kakve u ovim vremenima side podrazumeva svaki slučaj susret.

Kada se oprostio, gotovo sam mogla naslutiti šta je osećao. Da neće biti sledećeg puta. A što se mene tiče, da se u potpunosti slažem. Možda ću ga ponovo sresti za šankom u baru. Ako ne bude mogao da me izbegne, ne bude li našao drugu slobodnu kelnericu da ga posluži pićem, rasejanog

* Empatija – sposobnost da se spoznaju misli i osećanja drugih. (Prim. prev.)

pogleda zatražiće ga od mene, praveći se da se ne seća šta se desilo. Nije mi stalo. Ili, možda, jeste? U dubini duše opstaje nam nekakav talog ponosa koji čini da te, htela to ili ne, uvek pomalo zaboli kada znaš da nisi bila na visini, da se nisi dovoljno dopala; ili me je tog jutra ta istina možda bolela. A onda, tek ponekad bih morala sebe da podsetim da se onaj drugi vezao a ja nisam, i kako sam se strašno loše osećala kada bih morala da izdržim njegova naredna navaljivanja i popreke poglede. Taj kompleks krivice, ta tuđa sramota... I gotovo da mi se učinilo kako je to najbolje što je moglo da mi se desi: da se ni njemu nije dopao ishod naše jalove bitke, ma koliko moj ego bio gladan i uvek zahtevao zadovoljstvo suprotne strane, ako već nema sopstvenog.

Tresak vrata moga stana grmeo je u meni pojačan hiljadama odjeka. Pokušavajući da prigušim taj prasak, ukopala sam glavu u jastuk i prigušeni jecaji nezadrživo su mi izbili iz grudi. Jastučnica se pokvasila za nekoliko sekundi, zamaglila mi je zamrznuti Ijanov pogled, uvek Ijanov, koji je ostao utisnut u negativu mrežnjače mog oka. Slika utisnuta užarenim gvožđem koju nije uspeo da izbriše mesec prepun ekstaze.

Želela sam da se vratim u mojih sedam godina, u ono doba kojem su strane zloba i razuzdanost, kada nisam ni znala šta je seks, niti mi je bilo stalo, u ono srećno stanje blaženog neznanja koje nikad neću moći da povratim. Četiri stvari koje su mi donele godine i kojih sam mirno mogla da se lišim: ljubav, znatiželja, pege i sumnje. I, kao vrhunac, ta rečenica čak nije moja. Izrekla ju je Doroti Parker.

Detinjstvo. Cedim mozak roneći u potrazi za sećanjima. Vidim sebe kao punoglavca kovrdžave kose, pričvršćene navrh glave ogromnom plavom vrpcom, odevena u strašnu školsku uniformu: bela košulja, prsluk i plava jakna, plisirana teget suknja, zašivenog poruba i presavijenog pojasa, jer u mojoj porodici se moralo štedeti i očekivalo se da ta suknja

potraje najmanje četiri godine. Ne poznajem nijednu devojčicu koja kao mala nije htela da bude dečak. Bar povremeno. To što u dvorištu škole možeš da igraš lastiš i praviš jela od zemlje imalo je svoje čari, ali nije te sprečavalo da zavidiš na slobodi koju su uživali dečaci, da u predvorju mogu da igraju fudbal i ubijaju guštore iz pračke. A to nismo mogle da radimo zato što su to bile stvari za dečake. Morale smo da se vraćamo kući u čistoj i urednoj uniformi, s vrpcama na kikama na svom mestu i od početka su nam jasno stavili do znanja da su dečačke igre i održavanje našeg imidža savršeno nespojivi.

Kada sam išla u školu mnogo mi je smetalo to što je Bog muškarac. Od trenutka kada su mi objasnili da je Bog muškarac, počela sam da se osećam manjom, jer tako sam, ni kriva ni dužna, postala drugorazredno ljudsko biće. Ako me je Bog stvorio po svome liku i sebi nalik, zašto me je napravio devojčicom kada je On muškog roda? Povrh svega, u pitanju je bio Bog Otac i kada smo mu se molili govorili smo o njemu kao o Našem Ocu. Moj otac je otišao od kuće kada su mi bile četiri godine, tako da nisam imala mnogo poverenja u zahtevne očinskih obaveza, niti sam verovala da je neko, zbog puke činjenice da je otac, u obavezi da mi posveti posebnu pažnju. Na stranu to što je, pored toga, Bog bio dečak, pa logično da će se prvo pozabaviti svojim, onom bandom divljaka koja je galamila sa druge strane ograde, dečacima maristima* s kojima smo se vozili u autobusu. Oni su stvarno mogli da se igraju loptom i penju na drveće i nisu nosili nikakvu smešnu vrpcu koju je trebalo držati na svom mestu.

Nama, zato što je našoj pra-pra-prababi došlo da pojede jabuku koju nije smela, ostavljali su najgore. Nismo mogle biti sveštenici, nismo mogle da osveštavamo putir i pijemo

* Marista – pripadnik *Obrazovnog instituta braće marista*, osnovanog 1817, ili član *Društva Bogorodice Marije*, utemeljenog 1822. godine. (Prim. prev.)

tamjaniku, ni da nedeljom u svojoj zelenoj odeždi punim plućima pevamo psalme pred oltarom; najviše čemu smo mogle da težimo bilo je da postanemo časne sestre, da stavimo crnu toku koja će nam prekriti obrijanu glavu, da idemo odevene u loše skrojenu mantiju koja će nam sezati do članaka, da devojčice iz sledećih generacija zastrašujemo pričama o kotlovima i lomačama, ne bi li stupile u našu školu. Beznačajni mravići sumnjive vokacije, prišle su redu da bi pobegle od oca tiranina, od velikog siromaštva svog doma ili od društvene sramote koja je podrazumevala da su i protiv svoje želje neudate. Sitna mišja lica oprana sapunom od sode i stalni miris kamfora koji su uz šaputanje ispuštale iz tokâ i nabora od crne rafije, zapljuskujući beskonačne kamene hodnike. Nijedna od nas nije htela da završi kao časna sestra. Ja ne, svakako. Misionarka još i nekako, ali časna sestra ni luda. Pored toga, moja majka se već postarala da me natera da primetim da bi to bila najgora sudbina koja me je mogla zadesiti. Nije mi to direktno govorila, ali već sam saznala jer sam slušala kako sestri Rosi ponavlja da mora više da se doteruje i više pažnje posvećuje momcima, jer će inače završiti kao časna sestra. A po tonu kojim je podvlačila to *postati časna sestra* veoma dobro se moglo razumeti zašto je, radi koristi koje je to donosilo, moja sestra, dobro našminkana i dobro očešljana, mogla da istrči na ulicu i smeška se svakom momku koji prođe.

I, najzad, da na nama ostaje izbor da budemo časne sestre i sebe smatramo Bogorodičnim kćerima. Meni je to s Bogorodicom Marijom uvek zvučalo kao utešna nagrada (mada sam se dosledno čuvala da to kažem), jer lik Bogorodice koji se nalazio u crkvi bio je značajno manji od raspetog Hrista, onog krvavog i zastrašujućeg Hrista, impozantnog i gotovo lepog. Hrista koji pati, mršavog, izrezbarenog u mišićima i snazi od drveta patnje. Sićušni lik koji je stajao levo od njega

predstavljao je nekakvo stvorenje detinjastih crta, kose boje žita, plavih očiju izbledele od suza, odeveno u belu tuniku sa svetloplavim ogrtačem, krunisano zvezdanom dijamantom. Neodređeno me je podsećala na majku, uz istančanu razliku da je lik Božije Majke nudio blago ljubazan osmeh, što nesumnjivo nije spadalo u repertoar gestova moje majke. Nekoliko godina kasnije saznala sam da je majka Isusa Hrista bila Jevrejka iz Galileje i da je, sasvim sigurno, bila crnka. Ali lik plave statue iz crkve tako mi se urezao u glavu da sam, uvek kada bih pomislila na Isusa Hrista ili njegovu majku, njih zamišljala plavokose.

U našoj školi nudili su nas Bogorodici u četvrtoj godini. Život tada beše lak. Bilo je tako slatko prepustiti se da te vode za ruku utabanim i naučenim stazama... Sećam se, manje ili više, ceremonije milodara. Sastojala se u tome da smo mi devojčice njišući se napredovale hodnikom crkve, dok smo rukama pridržavale ogroman beli ljljan veći od nas, koji smo spuštale na oltar, pod noge Bogorodice. U nastavku, sveštenik bi nam dodelio medaljicu koja nas je proizvodila u Marijine kćeri; moram ovde da primetim da to nije bilo odabrano stanje, jer nas niko nikada nije pitao da li nas uopšte zanima učešće u toj zabavi.

Biti Marijina kći značilo je ogromnu razliku u odnosu na dečake mariste, koji su bili vojnici Gospoda. Pojačavalo je ideju da si, po rođenju, osuđena na osujećujuću neaktivnost. Počinjala si kao devojčica koja ne sme da se penje na drveće, a završavala pretvarajući se u dobru i potčinjenu ženicu koja nikada neće izgovoriti ni reč povišenim tonom.

Na kraju krajeva, Isus je pokupio svoje stvari i otišao da obilazi svet, tu i tamo okupljajući učenike, umnožavajući hleb i ribe, oživljujući mrtve, lečeći bolesne, hodajući po vodi, preobraćajući centurione i udahnjujući dušu gozbama. A Bogorodica, šta je Bogorodica učinila od svog života? Bogo-

rodica, ma koliko bila Božija Majka, nije bila ništa drugo do drugostepena ličnost Svetog pisma koja se pojavljivala na ilustracijama nepokretnog katehizma, na svome oblaku pomirena sa sudbinom, dlanova spojenih u visini grudi i svojevrsnim licem strpljive dosade. Čak su se i njena čuda činila drugorazrednim. Vatikanu su bile potrebne decenije da bi priznao ta prikazanja.

Da zaključimo – da sam kao mala, kao i sve druge, više volela da budem dečak. I da sam, kada mi je zapalo da budem devojčica, već od tada u svojoj glavici počela da naslućujem ideju da nemam mnogo želje da budem devica. Zbog ljubavi prema zemlji izgubiću nebo, šta da se radi.

Kada si napunila jedanaest godina, stizalo je ono najgore. Kako je nemilosrdan život kada ti neko milom otme detinjstvo... Bila si tako zadovoljna igrajući se s lutkama, kada ti najednom časne sestre otkrivaju Veliku Tajnu Postojanja. Ispada da je, zbog same činjenice što si se rodila kao devojčica, Gospod u tvoje telo postavio blago koje će svi muškarci na zemlji po svaku cenu pokušavati da ti otmu, ali tvoj je zadatak bio da to blago održiš nedirnutim i da svoje telo pretvoriš u neosvojivo svetište, u veliku slavu Gospoda (Njega). Početak tako ogromne odgovornosti biće označen određenog dana kada ti tvoje telo prvi put bude ponudilo nekoliko kapi krvi, krvi koja je podsećala na žrtvu koju treba da učiniš za Gospoda (Njega) da bi Mu vratila to što je, On, svojevremeno učinio za tebe.

Sve to o krvi i odgovornosti i svetištu koje treba očuvati držalo me je u takvom strahu da sam se, kada mi je stigla prva menstruacija, veoma dugo uzdržavala da to ikome kažem i krišom sam sestrama krala uloške, jer još se nisam osećala sposobnom da se suočim s društvenom i moralnom odgovornošću koju je moje tek stečeno stanje žene stavljalo na moja mala ramena još ravne devojčice.

Smešno mi je da se toga sećam danas, kada već tri meseca nemam menstruaciju. I ne, nisam u drugom stanju.

I nemojte poverovati da mi je to s amenorejom – jer to je tehnički naziv mog problema – naročito važno. Hoću da kažem da zaista nije naročito prijatno znati da ideš nekuda ispuštajući u međunožju lepljivi krvavi mlaz i da se moraš brinuti nosiš li u torbi tampaks, da ti se ne desi da se najednom nađeš usred nekakve zabave i vidiš da upropašćuješ jedne od svojih najboljih pantalona. Da ne govorimo o grčevima, i bolovima, i lošem raspoloženju zbog predmenstrualnog sindroma i svih tih stvari. A kada te po ulici prate psi jer mirišeš kao i kuja u teranju? Sećam se da je jednom neki pas lotalica na autobuskoj stanici postao nesnosan pokušavajući da se popne na mene. Iz kite mu je izlazila neka ružičasta, svetlucava stvar. Tada sam bila veoma mlada i htela sam da umrem od sramote. Htela sam da ga oteram udarivši ga kišobranom, ali ništa, izgleda da ga je to još više palilo. Ne znam, možda je bio pas mazohista. Kakve stvari... Odnosno, što se mene tiče – nije to ništa, nemam menstruaciju i zadovoljna sam u životu. Ali moja doktorka ginekolog nije bila istog mišljenja i naterala me je da prođem čitavu epopeju laboratorija i bolnica koje su učinile da obnovim svoju krvnu vezu sa svetom.

Prvi pregledi: analiza krvi i ultrazvuk. Doktorka isprva nije videla ništa čudno i odlučila je da je čitav problem uslovljen stresom. Meni je to zvučalo pomalo smešno. Ja sam samo kelnerica, a mi kelnerice ne patimo od stresa. I pazi, ja volim da budem kelnerica i ne vidim ništa loše u tome, ma koliko se moje sestre trudile da kažu da bi trebalo da se posvetim nečemu ozbiljnijem. Uglavnom im odgovaram – kada bih mogla ja bih to i uradila, nisam glupa. I jasno moram da naglasim da, suprotno onome u šta većina ljudi veruje, biti kelnerica u baru koji je u modi ne znači da sam idiot, ne, gospodine, jer tako imam više vremena za čitanje

ili dovršavanje svoje teze nego kada bih se bavila nekim drugim stvarima, i za sada sam veoma zadovoljna svojim poslom, mada nemam socijalno osiguranje ni stalni ugovor, niti bilo kakvu stabilnost, ni te detalje koje moje sestre toliko cene. Ali koji kurac, pa to je posao kojim se izdržavam, što jeste važno.

Samo što, jasno, nema ko da to utuvi u glavu mojim sestrama, ceo dan gnjave s tim – Kristina, ne možeš više tako i Kristina, šta ćeš uraditi od svog života... Kakav davež. Moja sestra Rosa, koja je rukovodilac visokog nivoa, misli da bismo sve morale da budemo kao ona i da stignemo do vrha, i čini mi se da jedna sestra kelnerica za nju podrazumeva isto beščaćće kao nekom Sicilijancu sestra kurva. U njenom životnom sistemu vrednost svake osobe lako se da meriti i kvantifikovati: dobija se kada se izračuna srednja vrednost od činilaca kao što su nule na njenom tekućem računu, kvadratni metri njene kancelarije, ili broj potčinjenih kojima rukovodi, i na osnovu toga se daju ocene od jedan do deset. Jer ona je neka vrsta genija; bez olovke i hartije u stanju je da ti izračuna kvadratni koren četvorocifrenog broja i zna napamet glavne gradove svih zemalja na svetu, čak i najzabačenijih. Ali kako i odgovara njenom svojstvu genija, pomalo je sluđena. Jedva da se vezuje za nekoga. Ima tako hermetičan karakter da bi se moglo reći da je zatvoren u vakuumu.

A ne bi se reklo da mi je druga sestra čudo mentalne stabilnosti. Pre dve nedelje nazvala me je majka, veoma zabrinuta, da mi priča upravo o sestri Ani. Od trenutka kada sam sa druge strane žice čula taj ledeni i uzdržani glas, već sam znala da je nešto loše, jer majka me obično ne zove tek tako. Njeni kontakti, planirani i retki, zahtevaju značajno opravdanje, ozbiljan razlog koji je natera da pređe krhki most sačinjen od spleta prikrivenih zamerki i apsurdnih pretpostavki koje smo rasprostrle nad ponorom koji nas

razdvaja. Ne znate koliko me košta, koliko me boli priznanje da između autorke mog života i mene nije ostala druga veza osim međusobnog nepoverenja. I dok je moja majka govorila o mojoj sestri i objašnjavala koliko je zabrinjava činjenica da moja sestra Ana, najispravnija domaćica čiju nežnost i manire nikada nismo videle kako slabe, provodi vreme neprestano plačući i mršaveći na naše oči, morala sam priznati da sam se osećala kao da mi govori o savršeno nepoznatoj osobi, jer se, u stvari, postavlja pitanje imam li ja predstavu o tome kakva je moja sestra Ana. Praktično ne komuniciramo i mislim da se sećam da nismo to radile ni kada smo živele u istoj kući (čini mi se kao da je to bilo pre hiljadu godinu). Priznajmo: u njenim očima ja sam kurvica. U mojim, ona je domaćica, kućni miš. U tome se sastoji naša sestrinska ljubav. I ne volim da govorim o porodici, jer najednom shvatam da nemam za šta da se uhvatim sred tog opšteg brodoloma razjedinjenih porodica, privremenih poslova, prolaznih veza i zaraženog seksa.

Ali vraćajući se tamo gde smo stali, jer sam odlutala, kažem, na moje ginekološke probleme, i struganje na drugom pregledu (da ne povredim vaša osećanja poštedeću vas priče o tome kako se dobija uzorak tkiva jajnika), i tada je doktorka odlučila da se problem zove „endometritis“, što je nekakva masa mrtvih ćelija, ili tako nešto, koje se gomilaju u materici i blokiraju je. Ispada da je taj endometritis jedan od glavnih uzroka ženskog steriliteta, a to nisam znala. Tako da su mi prepisali nekakve tablete koje sam veoma loše primila, odnosno povraćala sam i imala nesvestice, da i ne govorim o bolovima, strašnim grčevima, kao da ti kleštima kidaju utrobu. Dva dana sam gotovo naslepo išla ulicom, među obrisima zgrada maglovitim zbog zamućenog vida, i morala sam da se zaustavljam na svaka tri koraka da bih izbacila nekakvu

žučnu i poluprovodnu tečnost koja mi je nezaustavljivo tekla iz usta. I tako, i dalje sam bila bez menstruacije.

Poslednji pregled, konačni, sastojao se iz merenja količine hormona i zaključak do kojeg je moja doktorka došla posle četiri nedelje analiza, ultrazvuka, struganja, merenja i ostalih mešanja u moju žensku intimu, u to toliko napadnuto Sveti-lište, jeste da patim od „viška testosterona“, držite se, kako to samo zvuči. Da bi vam bilo jasno, ispada da je testosteron muški hormon, a estrogen ženski, i ljudsko telo, svako ljudsko telo, ima udeo i jednog i drugog. Srazmera određuje pol. Prevlast estrogena ženski. Testosterona muški. A ja, upravo ja, imam više testosterona nego što bi trebalo da imam i zato ne dobijam menstruaciju. Ko bi to samo rekao videvši me s ovim sisama i ovim kukovima. Ja, koja izgledam kao najženstvenija osoba na Zemlji, ispada da imam više muških hormona nego što treba.

I, kakve li slučajnosti, posle dva dana naletim na članak u *Kosmopolitenu* koji govori o toj temi. Prema *Kosmu*, Ameri su počeli tretman menopauzičnih testosteronom da bi videli hoće im srediti život i okončati njihova klimakterična gušenja, i otkrili su da gospođama lečenim testosteronom libido eksplodira do stratosfere. Zamišljam jadne gospođe, nezadržive, bezobzirne, kako se bacaju na poštara, na mlekađžiju, na raznosača novina, na bilo kojeg mužjaka koji im se ispreči na putu. Tako da su doktori obavili ozbiljno istraživanje uočene pojave i došli do sledećih zaključaka: prvo, da žene s viškom testosterona imaju, ili imamo, određenije seksualne pobude od drugih i, drugo, da smo agresivnije i odlučnije.

Otkad sam napunila petnaest godina majka mi je, jednog za drugim, slala gomilu psihologa i počela je da biva sita od mojih izliva lošeg raspoloženja. Pola života provela sam analizirajući pretpostavljene razloge svojih osećanja i reakcija. Moj nekontrolisani promiskuitet, sugerisali su, bio

je samo potraga za očinskim likom. A svađe s majkom očajnički pokušaj da preko suprotstavljanja odredim sopstvenu ličnost. Ali shodno mojim hormonalnim merenjima, ispada da sam mogla da uštedim sve te beskonačne časove koje sam provela ležeći na divanu, pokušavajući da se vratim do prve papice koju sam pojela, pazi samo, jer objašnjenje za moje strasti i moje izlive besa bilo je mnogo jednostavnije: prost višak hormona.

A isto se dešava s Rosom, mojom uzdržanom sestrom. Uvek smo mislili da je cura bila tako čudna i tako introvertna jer ju je mnogo pogodilo to što je moj otac otišao na takav način, tek tako, iznenada, a da nam ništa nije rekao. Ali ispada da je i ona otišla kod psihijatra (da, priznajem da je u mojoj kući to naglašeno, dve sestre koje posećuju psihijatra, a najstarija među njima plače kod kuće s konjskom depresijom), a lekar joj je objasnio da je sav problem u ponovnom primanju serotonina. To jest, da mojoj sestri nedostaje supstanca koja deluje kao neuroprenosnik među moždanim ćelijama. Tako da Rosa sada živi prikačena na prozak, čarobnu i zakonitu drogu koja će joj, po svemu sudeći, regulisati nivo serotonina i napraviti od nje novu ženu. Ostaje da se vidi.

Tako je rečeno. Ja imam višak testosterona, a njoj nedostaje serotonin. I sudeći po tom višku i manjku, naši problemi nemaju nikakve veze s ličnim ili porodičnim okolnostima, već s hemijskim sastavom naših mozgova i jajnikâ, tako da su vas Frojd, Lakan, Jung i Rodžers folirali, dragi moji. Ali ja se pitam da to nije izokrenuto, nije li nas život pogodio u tolikoj meri da je Rosin mozak prestao da proizvodi serotonin, a moji jajnici počeli kao ludi da luče testosteron, a ko bi ga znao šta se desilo nekom Aninom organu. Jer, koliko se sećam, možda je postojalo neko vreme dok sam ja bila veoma, veoma, veoma mala, kada smo bili nešto kao normalna porodica, a moje sestre i ja igrale smo se pričajući priče u

mraku, pod čaršavima, i nismo provodile dane u depresiji, razdražene i plačljive, nipodaštavajući jedna drugu; i svi su nas smatrali prilično normalnim, tako slatkim, tako nežnim, divnim devojkicama. Na kraju, šta je bilo pre, jaje ili kokoška? Da li telo kontroliše nas, ili smo mi te koje kontrolišu telo? Zanimljivo pitanje.

U međuvremenu, doktorica ginekolog insistira na tome da uzmem neke nove tablete a ja pružam otpor; na prvom mestu zato što nemam želju da ponovo povraćam i patim od mučnine i grčeva; na drugom zato što nisam naročito sigurna da bih želela da mi se vrati menstruacija, i na trećem zato što otkad me je Ijan ostavio, ili sam ja ostavila njega, ili smo se ostavili – a od toga ima mesec dana, mesec noćnih mora – skoro da nisam imala želju da se tucam, i ako povrh svega krenem da spuštam svoj nivo testosterona, bojim se da će mi libido definitivno ostati na dnu. Pa dobro, moje sestre se mnogo ljute na mene zato što sam promiskuitetna i proždirem muškarce, ali, šta da ti kažem, ja sam takva kakva sam, bilo zato što nas je naš otac napustio, bilo zato što imam višak testosterona; takva sam i to mi se dopada, nemam želju da odustanem od jedinog opipljivog zadovoljstva koji nam život dozvoljava da iskoristimo.